

Araştırma Makalesi

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreniminde ChatGPT Örneği

ChatGPT Example in Learning Turkish as a Foreign Language

Research Article

Esra Nur ZİLELİ*¹

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Haziran, 2023
Cilt 5, Sayı 1
Sayfalar: 42-51
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

Makale Bilgileri

Geliş : 11.05.2023
Kabul : 07.06.2023

DOI: 10.47770/ukmead.1296013

Özet

Teknoloji devrimlerinin en büyüklerinden biri olan yapay zekâ, eğitimde sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Bir yapay zekâ ürünü olan ChatGPT, eğitim alanında kullanılacak sohbet robotlarından biridir. Bu çalışmada, ana dili İngilizce olan ya da ikinci dil olarak İngilizce kullanan bireylerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenmesi amacıyla ChatGPT'yi nasıl kullanılabileceği ele alınmıştır. Yabancı dil öğrenmekte yaşanan zorluklar ve yapay zekânın günümüzdeki etkisi düşünüldüğünde bu çalışma, yabancı dil öğrenenler açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT'nin yerini saptamak için ChatGPT sohbet robotu üzerinde hangi uygulamaların yapılabileceğini araştırmaktır. Bu uygulamalarda; diyalog kurma, kelime anlamı, cümle anlamı, cümlenin içindeki kelimenin anlamı, metnin anlamı, İngilizce bir metnin Türkçeye çevrilmesi ve geri bildirim, telaffuz, okuma metni, yazılan bir metin hakkında geri bildirim, örneklerle konu anlatımı ve alıştırmalar hazırlama gibi konu alanlarına değinilmiştir. Araştırmada, ChatGPT'nin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen bireylerle birçok açıdan geri bildirimde bulunduğu, dil öğrenimi sürecini kolaylaştırdığı ve hedef dilin öğrenilmesine katkı sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacının sorduğu soruların çeşitlendirilmesi yoluyla ortaya çıkan hataların en aza indirgeneceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: ChatGPT, Türkçe öğrenimi, yabancı dil öğrenimi, yapay zekâ

Abstract

Artificial intelligence (AI), one of the biggest technological revolutions, will give results for evaluation in education. ChatGPT, an AI product, is one of the data chatbots in the field of education. In this study, it is discussed how ChatGPT can be used by individuals whose mother tongue is English or who use English as a second language to learn Turkish as a foreign language. Considering the difficulties of learning a foreign language, this study is important for foreign language learners. This study aims to investigate which applications can be made on the ChatGPT for learning Turkish as a foreign language. In these applications, such as dialogue, word meaning, sentence meaning, meaning of the text, translation, pronunciation, reading text, and preparing exercises are mentioned. In the research, it was concluded that ChatGPT provides feedback to individuals who want to learn Turkish as a foreign language, facilitates the language learning process, and contributes to the learning of the target language. It is thought that the errors that arise through the diversification of the questions asked by the researcher will be minimized.

Artificial Intelligence(AI), ChatGPT, foreign language learning, learning Turkish **Keywords**

International Journal of
Karamanoğlu Mehmetbey
Educational Research

June, 2023
Volume 5, No 1
Pages: 42-51
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

Article Info:

Received : 11.05.2023
Accepted : 07.06.2023

DOI: 10.47770/ukmead.1296013

¹ esranurzileli42@gmail.com

GİRİŞ

Teknoloji, dünyada her geçen yüzyılda insanlığa çeşitli imkânlar sunmaktadır. Bu hususta devrim niteliği taşıyan en önemli unsurlardan biri ise yapay zekâdır. Yapay zekâ, geleneksel yöntemlerin alışlagelmiş düsturuna ket vurmuş ve insanlığa yeni bir pencere açmıştır. Bireyin hayatının her noktasında kullanıma uygun formları bulunan yapay zekânın hem ekonomik hem de işlevsel olduğu aşikârdır. İlk kez McCarthy, Minsky, Shannon ve Rochester tarafından 1956 yılında, Dortmund Konferansı'nda dile getirilen yapay zekânın asıl mucidi, John McCarthy'dir (Alpaydın, 2013). McCarthy (2007), yapay zekâyı "İnsan benzeri zeki makineler özellikle de zeki bilgisayar programları yapma bilimi ve mühendisliği" şeklinde tanımlamıştır. Bu doğrultuda insan beynini ve zekâsını referans alan yapay zekâ, insanlar gibi düşünebilmesinin yanı sıra, var olan bir probleme dair çözüm yolları sunması açısından bireylere maksimum katkı sağlamaktadır. Bahsedilen özelliklerinin yanı sıra dillerin işlenmesi ve kullanılması amacıyla araştırmalar yapan Doğal Dil İşleme, yapay zekânın ve dilbilimin alt dalıdır (Fırat, 2020). Bir bilgisayarın, insan dilinde konuşabilmesi, dil özelliklerine sahip olabilmesi ve bunun incelenmesini temel almaktadır. Bir kelimenin veya bir cümlenin ne anlama geldiğini anlamlandırmaya çalışmaktadır ve bu bilgileri sonraki zamanlarda birçok farklı görevde kullanmak için depolamaktadır.

Dil öğreniminde ChatGPT

Sebzecioğlu (2016), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinin yalnızca dil bilgisi kurallarının ezbere ve tekdüze biçimde öğrenciye aktarıldığı bir öğretim süreci olmadığını ifade etmektedir. Dil, bireylere birçok farklı yöntem ve teknikle kazandırılmalıdır. Çocuk ve Çekici (2020)'nin uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin Türkçe dersine ve uzaktan eğitime karşı tutumlarının incelendiği çalışmada, uzaktan eğitimin iyileştirilmesi vasıtasıyla öğrencilerin olumlu tutum sergileyeceği ve eğitimin kalitesinin artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda eğitim sürecine teknolojinin entegre edilmesi ve çeşitli Web 2.0 araçları ile bu sürecin zenginleştirilmesi, öğrencilerin motivasyonlarını artırmaktadır ve yaratıcılıklarını geliştirmektedir (Baş ve Yıldırım, 2018).

Eğitimde yapay zekânın kullanılması ve Doğal Dil İşleme açısından yapay zekâyı mercek tutulduğunda, bireylerin birçok açıdan yapay zekâdan faydalanabileceği görülmektedir. Günümüzde birçok birey sınıf ortamından daha çok sanal ortamda zaman geçirmektedir. İşte bu noktada da özellikle eğitimde yapay zekânın oldukça etkili olduğu görülmektedir. Kushmar ve ark. (2022) göre yapay zekâ, her öğrencinin bireysel özelliklerine, amaçlarına ve hedeflerine uyum sağlayarak dil öğreniminin kalitesini önemli ölçüde artırmaktadır. Bireyselleştirilebilmesinin yanı sıra zamandan tasarruf sağlaması ve ilgi/ihtiyaçlara göre şekillenmesi açısından ekonomiktir. Aynı zamanda İşler ve Kılıç (2021)'a göre dil öğreniminde en çok ihtiyaç duyulan geri bildirim hususunda da oldukça etkilidir.

Yapay zekâ, öğrencilerin; dikkat ve motivasyon eksikliği, bireysel farklılıkların özümsememesi gibi geleneksel sınıf sorunlarına çözüm sunmaktadır. Aynı zamanda öğrenci başarı seviyelerinin yükseltilmesi, öğrenme sürecine karşı olumlu tutum, sınıf içi etkileşim ve geri bildirim gibi alanlarda etkilidir (Kushmar ve ark., 2022). Bu doğrultuda eğitimde yapay zekâ kullanımının öğretme ve öğrenme sürecini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Yabancı dil öğreniminde özellikle dil bilgisi, kelime dağarcığı ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde fayda sağladığı görülmektedir. Kişiselleştirilmiş geri bildirim ve çeşitli öğrenme materyalleri sunduğu için öğrenme süreci zenginleştirilebilmektedir. Öğretme ve öğrenme sürecinde öğrenci ve öğretmen etkileşiminin yerini tutamayacağı, yapay zekânın yalnızca öğretmenin rolünü desteklemek ve zenginleştirmek için kullanılabilirliği vurgulanmaktadır (Sumakul ve ark., 2022).

Sumakul ve ark. (2022)'nin çalışmasına göre Endenozya'da bir üniversitede yapılan araştırmada öğretmenlerin, yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına olumlu baktığı görülmektedir. Yapay zekânın eğitimde kullanılmasının hem öğrencilerin öğrenmesine hem de öğretmenlerin öğretmesine fayda sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapay zekâ teknolojilerinden biri de ChatGPT'dir. OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT, bir sohbet robotudur. Birçok dilde iletişime geçilebilen bu sohbet robotu, bir dil modelidir. İnsanlar gibi konuşabilme, sorulara cevap verebilme, metin üretebilme, metinden anlam çıkarıp analizde bulunabilme, çeviri yapabilme gibi birçok alanda performans göstermektedir.

ChatGPT'nin, eğitimde dil öğrenimi ve etkileşim konularında bireylere kolaylık sağladığı düşünülmektedir. Hedef dilde kelime dağarcığını geliştirmek, dilbilgisi kurallarına hâkim olmak ve pratik yapmak amacıyla kullanılabilirliğini ölçmek için birçok komutla ChatGPT'nin yabancı dil öğrenimindeki yeri araştırılmalıdır.

Yapay zekânın, eğitimdeki yeri hakkında yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, İşler ve Kılıç (2021)'a göre yapay zekânın, eğitim alanındaki kullanımı oldukça önemlidir ve bireyler, yapay zekâyı ne kadar erken kullanmaya başlarsa o kadar fayda görecektir. Topsakal ve Topsakal (2022)'a göre çocuklar; Artırılmış Gerçeklik, sesli robotlar ve ChatGPT ile yabancı dille tanıştırılabilir ve bu sayede bilişsel gelişimine katkı sağlar. Şenyaman (2023)'a göre dil öğreniminde ChatGPT, kişilerin kendilerini daha rahat hissedeceği ve motive edici bir ortam sunmaktadır.

Araştırmanın amacı

Dünyada evrensel dil İngilizce olarak kabul edildiği için ve bu doğrultuda bu dili kullanan birey sayısının fazla olması sebebiyle bu çalışmada, ana dili İngilizce olan ya da ikinci dil olarak İngilizce kullanan bireylerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmesi amacıyla ChatGPT'yi nasıl kullanılabileceği problemi ele alınmıştır. Bireylerin yabancı dil öğreniminde yaşadığı zorluklar ve günümüzde yapay zekânın insan hayatındaki yeri göz önünde bulundurulduğunda bu çalışma, yabancı dil öğrenenler açısından

oldukça önemlidir. Çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT'nin yerini saptamaktır. Bu doğrultuda Türkçe öğrenmek isteyenler için hangi uygulamalar yapılabileceği örneklendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada durum çalışması araştırma modeli kullanılmıştır. Durum çalışması, Merriam (2013)'a göre sınırları olan bir sistemin, detaylandırılarak incelenmesidir. Öte yandan Chmiliar (2010)'a göre durum çalışması, bir sistemin hangi doğrultuda işlediğini analiz etmek ve bu doğrultuda sistematik ve derinlemesine bilgi toplamak için kullanılan metodolojik bir yaklaşımdır.

Verilerin analizi

ChatGPT'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi için; diyalog kurma, kelime anlamı, cümle anlamı, cümlenin içindeki kelimenin anlamı, metnin anlamı, İngilizce bir metnin Türkçeye çevrilmesi ve geri bildirim, telaffuz, okuma metni, yazılan bir metin hakkında geri bildirim, örneklerle konu anlatımı ve alıştırmalar hazırlama gibi konu alanlarında uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bu konu alanları, Diller İçin Ortak Başvuru Metni (2021) içinde yer alan dil ölçeklerine göre oluşturulmuştur. Durum çalışmasındaki veri analiz yöntemlerinden Yin (1984)'in açıklayıcı yapısı kullanılmıştır. Yin (1984)'in açıklayıcı yapısına göre, sistemin hakkında açıklayıcı bir yapı yardımıyla veriyi analiz etmek ve akabinde yapılacak çalışmalar için fikir üretmek esastır. Bu çalışmada bahsedilen konu alanlarına göre yapılan uygulamaların ardından, uygulama amaçları ve adımları açıklanmıştır.

Uygulamanın yapıldığı tarihte ChatGPT'de üç ana başlık yer almaktadır. Bu başlıklardan ilki "Örnekler"dir. Bu başlık altında ChatGPT'ye ne tür sorular sorulabileceği hakkında örnek yapılar verilmiştir. Yer alan başlıklardan ikincisi "Yetenekler"dir. Bu başlıkta 3 tane cümle yer almaktadır:

1. Kullanıcının görüşmede daha önce söylediklerini hatırlar.
2. Kullanıcının takip düzeltmeleri sağlamasına izin verir.
3. Uygunsuz istekleri reddetmek için eğitilmiştir.

ChatGPT'de yer alan başlıklardan üçüncüsü ve sonuncusu "Sınırlamalar"dır. Bu başlık altında da 3 tane cümle yer verilmiştir. Bunlar:

1. Bazen yanlış bilgi üretebilir.
2. Zaman zaman zararlı talimatlar veya taraflı içerik üretebilir.
3. 2021'den sonraki dünya ve olaylar hakkında sınırlı bilgiye sahiptir, şeklindedir (OpenAI, 2023).

Bu çalışmada, ChatGPT'de yer alan örnekler, yetenekler ve sınırlamalar bağlamında uygulamalar yapılmıştır ve bu doğrultuda değerlendirmelerde bulunulmuştur.

BULGULAR

Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT

Bu bölümde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (2021) çerçevesinde yer alan dil ölçekleri doğrultusunda ChatGPT'ye sorular sorulmuştur. Soruların yanıtları ve kurulan diyaloglar göz önünde bulundurularak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1. Diyalog kurma

"Kısa mesaj, e-posta veya kısa mektuplarla, diğer kişiden gelen sorulara (ör. yeni bir ürün veya etkinlik hakkında) yanıt vererek bilgi alışverişinde bulunabilir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"I want to learn Turkish. Treat me like a tourist and ask me questions in Turkish."

ChatGPT:

"Merhaba! Hoş geldiniz! Türkçe öğrenmek istediğinizi duyduğuma sevindim. Siz nereden geliyorsunuz?
(Hello! Welcome! I'm glad to hear that you want to learn Turkish. Where are you from?)"

Araştırmacı:

"Ben İngilizim."

ChatGPT:

"Anladım, İngiltere'den mi geliyorsunuz yoksa başka bir yerden mi? Türkiye'ye seyahat etmeyi düşünüyor musunuz?
(I see, are you from England or somewhere else? Are you considering traveling to Turkey?)"

Araştırmacı:

"Evet, Türkiye'ye gelmeyi isterim."

ChatGPT:

"Harika! Türkiye'ye gitmeden önce hangi şehirleri görmek istediğinizi biliyor musunuz? İstanbul, Antalya, Kapadokya gibi yerler popüler seyahat destinasyonları arasında yer almaktadır. Ayrıca Türk kültürü hakkında öğrenmek istediğiniz bir şey var mı? (Great! Do you know which cities you want to visit before going to Turkey? Places like Istanbul, Antalya, and Cappadocia are popular travel destinations. Is there anything you want to learn about Turkish culture?)"

Araştırmacı tarafından ChatGPT'ye İngilizce olarak "Türkçe öğrenmek istiyorum. Bana bir turist gibi davran ve bana Türkçe sorular sor." sorusu sorulduğunda verdiği cevaplarda genel anlamda tanışma esnasında kullanılan sorular yer almaktadır. Bunun yanı sıra verdiği cevaplarda hem Türkçe hem de İngilizce kullanılması, yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine yeni başlayan bireyler için anlam karmaşasını önleyecektir. Fakat ChatGPT'nin yanıtlarında kullandığı cümle yapıları başlangıç düzeyi için uygun değildir. Cümle yapılarının orta ve ileri seviye düzeyinde olması başlangıç düzeyinde yer alan öğrenenler açısından sorun teşkil etmektedir.

2.Kelime anlamı

"Aşına olduğu konular ve günlük durumlarla ilgili iyi bir söz varlığına sahiptir" (D-AOBM,2021).

"Aile, hobiler ve ilgi alanları, iş, seyahat ve güncel olaylar gibi günlük yaşamıyla ilgili çoğu konuda biraz dolaylı ifadelerle kendini ifade edecek yeterli kelimeye sahiptir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"What is the Turkish equivalent of the word 'destination'?"

ChatGPT:

"The Turkish equivalent of the word 'destination' is 'varış noktası'."

ChatGPT'ye İngilizce bir kelimenin Türkçe karşılığı sorulmuştur. Bu doğrultuda İngilizce 'destination' kelimesinin Türkçe karşılığı ChatGPT tarafından 'varış noktası' olarak saptanmıştır.

3.Cümlenin anlamı

"Somut türde aşına olduğu meselelerle ilgili, yüksek kullanım sıklığına sahip günlük veya işle ilgili dilden oluşan kısa ve basit metinleri anlayabilir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"What is the Turkish equivalent of the sentence 'I really want to go to Istanbul'?"

ChatGPT:

"The Turkish equivalent of the sentence 'I really want to go to Istanbul' is 'İstanbul'a gitmeyi gerçekten istiyorum'."

Araştırmacı tarafından İngilizce "I really want to go to Istanbul" cümlesinin Türkçe karşılığı sorulmuştur. ChatGPT, hem anlamsal hem de biçimsel açıdan doğru şekilde çeviriyi gerçekleştirmiştir.

4.Cümlenin içindeki kelimenin anlamı

"Bir metindeki bilinmeyen kelimelerin/işaretlerin olası anlamlarını, onları oluşturan parçaların (ör. kökleri, sözcüksel öğeleri, ön ek ve son ekleri belirleme) anlamlarını belirleyerek çıkarabilir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"Bugün havanın yağışlı olacağını düşündüğü için şemsiye aldı." for this sentence, what is the meaning of the 'şemsiye' in English?

ChatGPT:

In English, the word "şemsiye" translates to "umbrella". So, the sentence "Bugün havanın yağışlı olacağını düşündüğü için şemsiye aldı" means "He/She bought an umbrella because he/she thought it would rain today."

Araştırmacı, ChatGPT'ye Türkçe bir cümlenin içindeki bir kelimenin İngilizce karşılığını sormuştur. ChatGPT, bu kelimenin İngilizce karşılığını vermekle birlikte, istenmediği hâlde Türkçe cümlenin İngilizce karşılığını da araştırmacıya sunmuştur. Bu doğrultuda yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen bireyler için cümlenin karşılığını da cevapta bulmak, anlamsal bağlamı kurabilmek açısından avantaj sağlayacaktır.

5.Metnin anlamı

"İlgi alanları ve çalışmalarlarıyla ilgili olan konularda karmaşık olmayan olgusal metinleri anlayabilir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"Translate "Türkiye'de üniversite eğitimi için lise mezunu olmak gerekir. Sadece lise mezunu olmak da yeterli değildir. Üniversiteye giriş sınavına giren öğrenciler, bölüm tercihlerinde dikkatli olmak zorundadır. Yanlış tercih yaparlarsa hayallerindeki bölümün

dışında bir bölüm okumak zorunda kalabilirler. Üniversiteyi kazanmak da yetmez. Bir öğrenci, yüksek öğrenim hayatı süresince yabancı dilini geliştirmeli, hatta ikinci bir yabancı dil öğrenmelidir. Bunun dışında bölümüyle ilgili yayınları takip etmelidir.*" into English."

*(Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Çalışma Kitabı, 2015)

ChatGPT:

"In Turkey, one must be a high school graduate to attend university education. Just being a high school graduate is not enough. Students who take the university entrance exam must be careful in their department preferences. If they make the wrong choice, they may have to study a department outside their dream field. Winning the university entrance exam is also not enough. A student must improve their foreign language skills during their higher education life and even learn a second foreign language. Apart from this, they should follow publications related to their department."

Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Çalışma Kitabı (2015)'nda yer alan Türkçe bir metnin, ChatGPT'den İngilizce çevirisi istendiğinde biçimsel ve anlamsal açıdan doğru şekilde karşılığı araştırmacıya sunulmuştur.

6.İngilizce bir metnin Türkçeye çevrilmesi ve geri bildirim

"(A dilinden B diline) karmaşık olmayan, standart bir dilde yazılmış, olgusal kısa metinlerde yer alan bilgilerin yaklaşık tercümelerini üretebilir; dil hataları olsa da tercüme anlaşılabilir niteliktedir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"Write me a text in English and I will translate it into Turkish."

ChatGPT:

Sure, here's a short text for you to translate:

"The internet has revolutionized the way we communicate and access information. It has made the world a smaller place and allowed us to connect with people from all over the globe. However, it is important to be aware of the potential dangers and to use it responsibly."

Araştırmacı:

"Bu metnin Türkçe karşılığı "İnternet, iletişim kurma ve bilgiye erişme biçimimizde devrim yarattı. Dünyayı daha büyük bir yer haline getirdi ve dünyanın her yerinden insanlarla bağlantı kurmamızı sağladı. Bununla birlikte, potansiyel tehlikelerin farkında olmak ve onu sorumlu bir şekilde kullanmak önemlidir." şeklinde mi? Doğru olmuş mu?"

ChatGPT:

"Evet, tamamen doğru! Güzel bir çeviri yapmışsınız. Tebrik ederim!"

Araştırmacı tarafından ChatGPT'ye İngilizce "Bana İngilizce bir metin yazın, Türkçeye çevireyim" komutu verilmiştir. Bu doğrultuda ChatGPT, İngilizce bir metin oluşturmuştur. Araştırmacı bu metni sadece bir kelime hatası yaparak çevirmiş ve yanıtlamıştır. Araştırmacının yanıtının üzerine ChatGPT, çevirinin tamamının doğru olduğunu söyleyerek eksik geri bildirimde bulunmuştur.

7.Telaffuz

"Sınırlı çeşitlilikteki seslerle birlikte basit, aşına olduğu kelime ve öbeklerdeki vurguyu da doğru bir şekilde yeniden üretebilir/ düzenleyebilir" (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

"How can we pronounce "özür dilerim" in Turkish?"

ChatGPT:

"Özür dilerim" is pronounced as "ö-zür di-le-rim" in Turkish. Here's a breakdown of the pronunciation:

"ö" is pronounced like the "u" in "burn" or the "eu" in "feud"

"zür" is pronounced like the English word "zur" (with a slight "uh" sound in the middle)

"di" is pronounced like "dee"

"le" is pronounced like "leh"

"rim" is pronounced like "reem"

So all together, "özür dilerim" is pronounced as "uh-zur dee-leh-reem".

Araştırmacı, ChatGPT'ye İngilizce "Özür dilerim, Türkçede nasıl okunur?" sorusunu sormuştur. Bu doğrultuda ChatGPT, 'özür dilerim' kelime grubunu önce hecelere ayırmıştır. Heceme işleminin ardından her bir hecenin İngilizce sesletim özellikleri örnek verilerek açıklanmıştır. Son olarak kelime grubunun tamamının sesletimi sunulmuştur.

8.Okuma metni

“Düzenli sözlük kullanımı yardımıyla açık ve doğrusal bir akışa ve yüksek sıklık derecesi olan günlük dil kullanımına sahip hikâyelerin, basit romanların ve çizgi romanların olay örgüsünü takip edebilir” (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

“I want to read a passage about cities in Turkish. Write me a passage about it.”

ChatGPT:

“Tabii ki, şehirler, modern insanlık tarihinin en önemli icatlarından biridir. İnsanlar, şehirlerde bir araya gelerek daha iyi bir yaşam sürdürmek için işbirliği yapmaya başladılar. Şehirler, nüfusun yoğunlaşması ve yerleşik hayata geçişi ile ortaya çıktı. Zamanla, şehirler daha büyük ve karmaşık hale geldi ve farklı kültürlerin ve dinlerin bir arada yaşadığı yerler haline geldi. Bugün dünya genelinde birçok büyük şehir bulunmaktadır. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi Türkiye'nin en büyük şehirleri, sanayi, ticaret, turizm ve kültür gibi farklı alanlarda önemli bir rol oynarlar. Şehirler, insanlar için birçok fırsat sunar: iş bulma imkanları, eğitim kurumları, sağlık hizmetleri, kültürel etkinlikler, alışveriş merkezleri ve daha pek çok şey. Ancak, şehir hayatı aynı zamanda bazı zorluklar da beraberinde getirir. Trafik sıkışıklığı, hava kirliliği, yüksek yaşam maliyetleri ve su kaynakları gibi konularda sorunlar yaşanabilir. Ayrıca, şehirlerde yalnızlık ve izolasyon gibi psikolojik sorunlar da sıkça görülür. Sonuç olarak, şehirler hem fırsatlar hem de zorluklar sunar. İnsanların hayatını kolaylaştırabilir ve geliştirebilir, ancak aynı zamanda birçok sorun da beraberinde getirebilir. Şehir hayatı, insanların tercihlerine ve ihtiyaçlarına göre değişebilir ve herkes için en iyi seçenek olmayabilir.”

Okuma alıştırmaları yapmak amacıyla araştırmacı tarafından İngilizce olarak “Şehirler hakkında Türkçe bir pasaj okumak istiyorum. Bana bununla ilgili bir pasaj yaz.” komutu verilmiştir. ChatGPT, buna karşılık olarak şehirler hakkında çeşitli bilgilerin bulunduğu bir metin sunmuştur. B1 seviyesi ve üstü için uygun olan bu metin kurallı ve anlamlı cümlelerden oluşmaktadır.

9.Yazılan bir metin hakkında geri bildirim

“Genel olarak baştan sona anlaşılır olan aralıksız yazı üretebilir. Yazım, noktalama ve düzen çoğu zaman takip edilecek kadar doğrudur” (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

“Dün akşam çok güzel bir yemek yiyeceğim. Sanırım bu bir Türk yemeğiydi. Türkler bu yemeğe yaprak sarması diyorlar. Aşçı ile konuşup bu yemeğin tarifini aldım. Kendisi çok kibardı ve bana her şeyi anlattı. Bu kibarlığı için ona özür diledim.” I wrote a passage, give me a feedback about it. Is this text correct in terms of Turkish grammar?”

ChatGPT:

“The text you provided seems to be written in Turkish and overall, the grammar looks good with only a few minor errors. Here is a corrected version of the text with some additional suggestions:

“Dün akşam çok güzel bir yemek yedim. Sanırım bu bir Türk yemeği idi. Türkler buna yaprak sarması diyorlar. Aşçı ile konuşup bu yemeğin tarifini aldım. Kendisi çok kibardı ve bana her şeyi anlattı. Bu kibarlığı için ona özür diledim.”

The changes I made are as follows:

In the first sentence, "yiyeceğim" has been changed to "yedim" to indicate that you already had the meal.

In the second sentence, "idi" has been used instead of "ydi" because the sentence is in the past tense.

In the third sentence, "buna" has been changed to "bu" to agree with "yemeği" in the previous sentence.

In the last sentence, "için" has been added after "kibarlığı" to indicate the reason for apologizing.

Overall, the text looks good and conveys the intended meaning clearly.”

Yazılan bir metin için geri bildirim almak amacıyla araştırmacı tarafından ChatGPT'ye metin sunulmuş ve bu pasajın Türkçe dil bilgisi açısından doğru olup olmadığı sorulmuştur. Bu doğrultuda ChatGPT, verilen metni yeniden oluşturmuş ve yapılan hataları sıralamıştır. ChatGPT'nin sunmuş olduğu bu hatalarda özellikle cümledeki zaman açısından yapılan yanlışları saptadığı görülmüştür. Fakat araştırmacı tarafından kurulan “Bu kibarlığı için ona özür diledim.” cümlesinde yer alan anlamsal hatayı saptayamamıştır.

10.Örneklerle konu anlatımı

“İyi dil bilgisi kontrolü vardır, ara sıra “sürçmeler” veya sistematik olmayan hatalar ve cümle yapısında küçük kusurlar meydana gelebilir ancak bunlar nadirdir ve çoğu zaman geriye dönük olarak düzeltiler” (D-AOBM,2021).

Araştırmacı:

“Can you explain to me the topic of verbs with Turkish grammar giving examples?”

ChatGPT:

“Certainly! In Turkish grammar, verbs are an essential part of speech that express actions, events, or states. They are conjugated according to the tense, mood, and person of the subject. Here are some examples:

The present tense: The present tense in Turkish is formed by adding the suffix "-iyor" to the verb stem. For example:

Gitmek (to go) becomes "gidiyor" (he/she/it is going)

Yemek (to eat) becomes "yiyor" (he/she/it is eating)

Okumak (to read) becomes "okuyor" (he/she/it is reading)

The past tense: The past tense in Turkish is formed by adding the suffix "-di" to the verb stem. For example:

Gitmek (to go) becomes "gitti" (he/she/it went)

Yemek (to eat) becomes "yedi" (he/she/it ate)

Okumak (to read) becomes "okudu" (he/she/it read)

The future tense: The future tense in Turkish is formed by adding the suffix "-acak" or "-ecek" to the verb stem. For example:

Gitmek (to go) becomes "gidecek" (he/she/it will go)

Yemek (to eat) becomes "yiyecek" (he/she/it will eat)

Okumak (to read) becomes "oku yacak" (he/she/it will read)

The imperative mood: The imperative mood is used to give commands or make requests. It is formed by using the verb stem directly.

For example:

Gitmek (to go) becomes "git" (go!)

Yemek (to eat) becomes "ye" (eat!)

Okumak (to read) becomes "oku" (read!)

I hope these examples help clarify the topic of verbs in Turkish grammar!"

Araştırmacı, ChatGPT'den fiiller konusunu örneklerle anlatmasını istemiştir. Bu doğrultuda ChatGPT, fiillere dair bilgi vermesinin ardından her bir zaman ekine göre örnek fiillerle birlikte bu fiillerin İngilizce karşılığına da yer vermiştir.

11. Alıştırma hazırlatma

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen bireyler için ChatGPT'den çeşitli formlarda alıştırma hazırlaması istenmiştir.

Araştırmacı:

"Create me choose the correct form test activity for learning Turkish. Give the answer key."

ChatGPT:

"Sure, here's a "Choose the Correct Form" test activity for learning Turkish:

Choose the correct form:

1. Senin adın ne?

a) Adım Emre.

b) Adım sen.

c) Adın Emre.

2. Bugün hava çok _____.

a) güneşli

b) güneşlik

c) güneşli

3. Benim kız kardeşim çok _____ bir doktor.

a) iyi

b) güzel

c) zeki

4. Ankara Türkiye'nin _____ şehridir.

a) başkenti

b) nüfusu

c) para birimi

5. A: _____ burada mısınız? B: Hayır, orada değilim.

a) Nerede

b) Ne zaman

c) Kimle

6. Ben her sabah yedi buçukta _____.

a) kalkıyorum

b) yürüyorum

c) gidiyorum

7. Öğrenciler her gün sınıfta _____.

a) çalışıyorlar

b) çalışıyor

c) çalışmak

8. Yarın okula gitmek istemiyorum, _____.

a) çünkü dersleri sevmiyorum.

b) ama arkadaşlarım beni bekliyor.

c) çünkü hava çok soğuk.

9. A: Bugün ne yapıyorsun? B: _____.

- a) Hiçbir şey yapmıyorum.
 b) Sinemaya gidiyorum.
 c) Kitap okuyorum.
 10. Sinemaya gideceğim, ama _____ param yok.
 a) yeterli
 b) yeterince
 c) yetersiz
 Answer Key:
 1. c) Adın Emre.
 2. a) güneşli
 3. c) zeki
 4. a) başkenti
 5. a) Nerede
 6. a) kalkıyorum
 7. b) çalışıyor
 8. a) çünkü dersleri sevmiyorum.
 9. b) Sinemaya gidiyorum.
 10. c) yetersiz”

Araştırmacı:

“Create me fill in the blank exercise for leaning Turkish.”

ChatGPT:

“Sure, here's a fill in the blank exercise for learning Turkish:

1. Benim adım _____. (My name is _____.)
 2. Bugün hava çok _____. (Today, the weather is very _____.)
 3. Benim doğum günüm _____ ayında. (My birthday is in _____ month.)
 4. Sabahları kahvaltıda genellikle _____ yerim. (In the mornings, I usually eat _____ for breakfast.)
 5. Bugün işe gitmek için _____ kullanacağım. (Today, I will use _____ to go to work.)
 6. Annem akşam yemeği için _____ pişiriyor. (My mom is cooking _____ for dinner.)
 7. Benim en sevdiğim spor _____. (My favorite sport is _____.)
 8. Bu akşam _____ yapmak istiyorum. (Tonight, I want to do _____.)
 9. Benim en sevdiğim renk _____. (My favorite color is _____.)
 10. Sinemaya gitmek için _____ almak zorundayız. (We need to buy _____ to go to the cinema.)”

Hazırlatılan bu alıştırmalardan ilki çoktan seçmeli ikincisi ise boşluk doldurma formundadır. İlk alıştırmada aynı zamanda cevap anahtarı yer almaktadır. Fakat cevap anahtarındaki birçok yanıt yanlış verilmiştir ve alıştırmaların hem anlamsal hem de biçimsel olarak yanlışları ve eksikleri söz konusudur. İkinci alıştırmada yer alan boşluk doldurmalar daha çok kişinin kendi tercihinin bırakılmıştır ve aynı zamanda Türkçe cümlelerin İngilizce karşılığı parantez içinde sunulmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi için bir sohbet robotu olan ChatGPT'nin kullanımının ele alındığı bu çalışmada, dil öğrenimi için çeşitli alanlar ele alınmıştır. Diyalog kurma alanı için yapılan uygulamada, ChatGPT'nin araştırmacıya verdiği cevaplar ve akabinde araştırmacıya sorduğu sorular, Türkçeyi yeni öğrenmeye başlayan bireyler için çeşitli olanaklar taşımaktadır. Verilen cevapların hem Türkçe hem de İngilizce olması, dil öğreniminde başlangıç düzeyinde olan bireylerin kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlayabilir. Fakat diyalog kurma alanında, yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde başlangıç düzeyinde olan bireyler için uygun bir dil seviyesi söz konusu değildir. Orta ve ileri seviyede kullanılan cümle yapılarının yer alması sebebiyle olumsuz niteliğe sahiptir.

Kelime anlamı alanı için kurulan iletişimde, araştırmacının İngilizce olarak verdiği kelimenin Türkçe anlamının ChatGPT tarafından doğru bir şekilde verilmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için bir nevi sözlük işlevini yerine getirmektedir. Bir sonraki adım için bireyler, bu kelimenin bir cümle içinde kullanılmasını talep edebilir. Bu işlem, kelimenin hangi bağlamlarda kullanılabileceğini görmelerini sağlayabilir.

Cümlenin anlamı alanı için gerçekleştirilen uygulamada, kelime anlamı alanı için yapılan uygulamanın aynısı söz konusu olmuştur. Sohbet robotundan İngilizce olarak verilen bir cümlenin Türkçe karşılığı istenmiştir. Bu doğrultuda ChatGPT, cümleyi Türkçeye doğru ve kurallı bir yapıda çevirmiştir.

Cümlenin içindeki kelimenin anlamı alanı için kurulan diyalogda, Türkçe bir cümlenin içindeki bir kelimenin İngilizce anlamı ChatGPT'ye sorulmuştur. Kelimenin anlamı doğru verilmekle birlikte istenmediği hâlde, Türkçe cümlenin İngilizce anlamı da yanıtta yer almıştır. Bu hususta ChatGPT'nin isteneni vermesinin yanı sıra istenmeyen fakat faydalı olabilecek diğer kısımları da

sunması, bireyler için olumlu bir husustur. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken nasıl bir yol izleyeceğini bilmeyen ve maksimum verim sağlamak isteyen bireylerin dil öğrenimi sürecinde sohbet robotunun fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Metnin anlamı alanı için yapılan uygulamada, Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Çalışma Kitabı (2015)'nda yer alan Türkçe bir metnin, İngilizce karşılığı istenmiştir. ChatGPT'nin bu komut karşılığında verdiği cevap, metnin anlamlı ve kurallı bir şekilde çevrildiğini göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin, çeşitli blog yazılarını, konuşma metinlerini ve türevlerini içeren pasajları bu vasıta ile çevirebilmesi hem dilin işlevini kavramada hem de uygulamada avantaj sağlayacaktır. Türkçe bir metnin İngilizceye çevrilebilmesinin yanı sıra İngilizce bir metnin Türkçe karşılığı da öğrenenler tarafından ChatGPT'den istenebilir.

Hâlihazırda var olan bir metnin İngilizceden Türkçeye çevrilmesini istemekle birlikte; İngilizce bir metnin Türkçeye çevrilmesi ve geri bildirim alanında, araştırmacı ChatGPT'den İngilizce bir metin yazmasını istemiştir. Bu doğrultuda yazılan metnin Türkçeye çevrilmesini araştırmacı gerçekleştirmiştir. Yapılan çevirinin doğruluğu konusunda ChatGPT'den dönüt istendiğinde tam anlamıyla doğru ve detaylı bir geri bildirim alınamamıştır. Metinlerin daha kısa tutulması yoluyla bu problemin giderileceği düşünülmektedir.

Telaffuz alanı için gerçekleştirilen iletişimde, Türkçede yer alan bir kelimenin nasıl telaffuz edileceği sorulmuştur. İngilizcede yer alan ses özellikleri, Türkçedeki ses özelliklerine benzemediği için kelimenin her bir hecesi, İngilizce sesletim özellikleri ile örnek verilerek açıklanmıştır. Bu durum, bireyin telaffuzu somutlaştırmasına ve kolay şekilde öğrenebilmesine olanak sağlamaktadır. ChatGPT'de sesli bir özellik olmadığı halde konuşma becerisi için bu şekilde bir dönüt alınması, telaffuz için sesli özellik olmaması açığını kapatmaktadır.

Okuma metni alanı için yapılan uygulamada, ChatGPT'den herhangi bir konu belirtilerek bir metin istenmiştir. Sohbet robotunun oluşturduğu metin daha önceki uygulamalarda olduğu gibi kurallı ve anlamlı cümlelerden oluşmaktadır. Oluşturulan metin B1 ve üstü seviyeler için uygundur. Bu metin kişinin Türkçe öğreniminde okuma becerisini geliştirmek için kullanılabilir. ChatGPT'yle kurulan diyaloglarda dil seviyesinin belirtilmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için düzeye uygunluk açısından verimli olacağı düşünülmektedir.

Yazılan bir metin hakkında geri bildirim alanı için gerçekleştirilen diyalogda, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin yazdıkları bir metin hakkında geri bildirim alması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ChatGPT'nin verdiği dönütler ele alındığında yapısal olarak yanlışları saptayabildiği fakat anlamsal açıdan var olan hatayı saptayamadığı görülmüştür. ChatGPT'nin, bireylerin dil bilgisi yapısındaki hatalarının analizi konusunda yardımcı olabileceği görülürken anlamsal açıdan destek sunamaması bakımından eksikleri bulunmaktadır.

Örneklerle konu anlatımı alanında gerçekleştirilen uygulamada, istenilen herhangi bir Türkçe dil bilgisi konusunun hem Türkçe hem de İngilizce örneklerle sunulduğu görülmüştür. Bireylerin kendi dillerindeki örneklerin verilmesi karşılaştırma yoluyla öğrenimlerini kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Yabancı dil öğreniminde alıştırma yapmak, dili özümsemekte oldukça önemlidir. Bu sebeple araştırmacı tarafından ChatGPT'den Türkçe öğrenmek için çeşitli formlarda alıştırma oluşturması istenmiştir. Hem çoktan seçmeli hem de boşluk doldurma formatında alışırmalar oluşturulmuştur. Çoktan seçmeli formatında hazırlanan alıştırmalarda yer alan cümlelerden çoğu kurallı ve anlamlı değildir. Bununla birlikte oluşturulan cevap anahtarında yanlışlar yer almaktadır. Bu açıdan birey açısından olumlu nitelikler taşımamaktadır. İkinci alıştırmaların formatı olan boşluk doldurmada, boşlukların kişinin kendi hayal gücüne ve yaratıcılığına bırakılarak doldurulması sağlanmaktadır. Aynı zamanda alıştırmada yer alan Türkçe cümlelerin parantez içinde İngilizcelerine yer verilmiştir. Bu durumun bireye ilk etapta kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

Ana dili İngilizce olan ya da ikinci dil olarak İngilizce kullanan bireylerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenmesi amacıyla ChatGPT'yi nasıl kullanılabileceği probleminin ele alındığı bu çalışmada, incelenen konular çerçevesinde; ChatGPT'nin, birçok açıdan bireylere kolaylıklar sunduğu, dil öğreniminde birçok açıdan faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacının sorduğu soruların ya da verdiği komutların çeşitlendirilmesi veya değiştirilmesi yoluyla ortaya çıkan hataların en aza indirgeneceği düşünülmektedir. Aynı zamanda ChatGPT, kullanıcılar vasıtasıyla her geçen gün yeni bilgiler depolamaktadır. Bu bağlamda gerçekleştirilen uygulamalardaki sorunların ilerleyen süreçlerde ortadan kalkabileceği düşünülmektedir. ChatGPT'nin kendini sürekli yenileyebilmesi, var olan eksikleri giderebilmeyi sağlayabilir fakat aynı zamanda bu çalışmada yer alan uygulamaların da eskiyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. ChatGPT'nin dil öğrenenlere sağlayacağı faydaların yanı sıra anlamsal açıdan geri bildirim verememesi, dil seviyesine uygun cümle yapıları kullanamaması açısından dezavantajları söz konusudur. Dil öğrenenlerin hazır bilgiye ulaşmak için ChatGPT'yi kullanması, bireyleri araştırma yapmamaya itebilir. Bu bağlamda ChatGPT kullanımının öğretmen rehberliğinde ve kontrolünde gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Eğiticilerin, dil öğrenenlere yapay zekâ konusunda rehber olması önerilmektedir. Bu doğrultuda dil öğrenme sürecinin zenginleşeceği düşünülmektedir.

Eğitmenlerin, ChatGPT sohbet robotunu sınıf ortamında ya da sınıf dışında, dil öğrenenlerin kullanmasını sağlayarak bir uygulama yapması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alpaydın, E. (2013). *Yapay öğrenme: yeni yapay zeka*. (1.Baskı). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Baş, B. ve Yıldırım, T. (2018). Yabancılar Türkçe öğretiminde teknoloji entegrasyonu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 827-839.
- CEFR. (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme değerlendirme*. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Chmiliar, I. (2010). Multiple-case designs. A. J. Mills, G. Durepos, ve E. Wiebe, (Ed.), *Encyclopedia of case study research* (s.582-583). SAGE Publications.
- Çocuk, H.E. ve Çekici, Y.E. (2020). Investigation of attitudes of university students towards Turkish language course and distance education. *Asian Journal of Education and Training*, 6(2), 261-266.
- Fırat, M. (2020). *Öğrenci destek servislerinde doğal dil işleme: GPT-3 örneği*. 12th ICoSReSSE International Conference of Strategic Research in Social Science and Education.
- Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2015). *Yedi iklim Türkçe (Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğrenim seti çalışma kitabı seviye B1)*. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Türkiye Diyanet Vakfı.
- İşler, B. ve Kılıç M. Y. (2021). Eğitimde yapay zeka kullanımı ve gelişimi. *e-Journal of New Media*, 5(1), 1-11.
- Kushmar, L.V., Vornachev, A.O., Korobova, I.O., ve Kaida, N.O. (2022). Artificial intelligence in language learning: what are we afraid of. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL* (8). 262-273.
- McCarthy, J. (2007). *What is artificial intelligence?*. Erişim adresi (4 Mayıs 2023): <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai/node1.html>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Nobel Yayın Dağıtım.
- OpenAI (2023). <https://chat.openai.com/> (erişim tarihi: 01.05.2023)
- Sebzecioğlu, T. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe dilbilgisi öğretimi üzerine dilbilim temelli uygulamalar. *Kesit Akademi Dergisi*, 2(3), 97-112.
- Sumakul, D. T., Hamied, F. A. Ve Sukyadi, D. (2022). Artificial intelligence in EFL classrooms: Friend or foe? *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(1), 232-256.
- Şenyaman, G. (2023). Arapça yabancı dil öğretiminde yapay zekânın geleceği: ChatGPT örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 1057-1070.
- Topsakal, O. ve Topsakal, E. (2022). Framework for a foreign language teaching software for children utilizing AR, Voicebots and ChatGPT (large language models). *The Journal of Cognitive Systems*, 7(2), 33-38.
- Yin, R. (1984). *Case study research: design and methods*. (3. Basım). Sage Publications.